

Milorad Golijan Pravoslavni sveštenik u muslimanskim molitvama

KATARINA ŽIVANOVIĆ

Štrašno je biti bez oćiju, ali tek kada ne budem mogao da volim, tada ću sebe smatrati invalidom, rekao nam je prota Milorad Golijan, koji je tokom svešteničke karijere prošao ratnu golgotu, šikaniranja i maltretiranja, usled kojih je oslepeo.

Devedesetih godina prošlog veka prota Golijan je bio ugledni sveštenik u Vlasenici, BiH. Bila je to, kako kaže, mešovita kasaba gde su ljudi svih veroispovesti živeli kao braća, dok nije izbio rat.

Početak 1992. savetovao sam Vlaseničane da odvedu svoje porodice na sigurno. Sukobi su bili sve veći, a ratne strahote se približavale gradu. Neki su me poslušali, neki ne. Jedno jutro mi je zazvonio telefon. Bio je to moj prijatelj imam. Drago mi je bilo što ga čujem, jer sam mislio da je u Tuzli, da se sklonio na sigurno. Međutim, on se nalazio u podrumu vlaseničke džamije sa još jednim imamom. Opolkoleni, nisu smeli da izađu - preseća se prota.

Odmah je, kaže, obukao mantiju, otišao do džamije, i izveo ih napolje. Nakon žučne rasprave sa policijom, imame je prevezao u Kladanj.

U Kladnju su ga savetovali da se ne vraća u Vlasenicu, već da ode za Srbiju. Pitao se zašto. U Vlasenici je bila njegova parohija, prijatelji, dom, život... "Gadno će biti, videćeš...", govorili su mu prijateljski. I bilo je.

Nakon povratka u Vlasenicu, ponašanje ljudi se promenilo. Komšije su prelazile na drugu stranu ulice kada me vide. Pljuvali me, psovali. Jedna žena, koju sam znao iz viđenja, nazvala me izdajnikom uz niz pogrdnih reči. "Dok Srbi ginu, ti spasavaš Muslimane", govorila je. Ženu i decu sam poslao u Srbiju. Ja sam ostao. Sam, ponižen, poljuljane vere. Otišao sam na ratište, ali ne sa puškom, već u mantiji sa svojim oružjem - reću utehe za ranjene sa svih strana - kaže prota.

Zdravlje mu je već tada bilo narušeno, a zbog neizdržive situacije, gde ga je njegov narod smatrao izdajnikom, a suprotna strana neprijateljem, dobio je otpust od vladike Kačavende i premeštaj u sremsku eparhiju. Zajedno sa meštanim, popravio je napuštenu staru crkvicu koju su mu dodelili, i počeo da drži službu. Duhovne besede nikada nije pisao, niti ih čitajući prenosio vernicima, već je govorio iz srca. Pouke su nadahnjivale napaćen narod, i mnogi su ih snimali. Međutim, muke prote Golijana ne prestaju.

Na sastancima sveštenstva sa vladikom nisam ćutao o stvarima sa kojima se nisam slagao. Uvek se isključivo govorilo o materijalnom - koliko se novca skupilo, šta treba da se gradi... Bio sam protiv toga. Protiv određivanja cenovnika za svadbe, sahrane i druge crkvene obrede. Ja ih nikada nisam naplaćivao, već je davao ko je koliko imao. Ko nije nije. Sveštenici treba pre svega da budu duhovnici i da dele sudbinu ljudi, a ne da se bahate - smatra prota. Zbog neslaganja sa vladikom i drugim sveštenicima u eparhiji, skidaju mu čin arhijereja. Dobija premeštaj u Sabornu crkvu, gde su mu nadređeni bili mlađi sveštenici koji su stvari "uvek znali bolje od njega". Potom mu dodeljuju crkvu u Hrtkovcima, gde ga narod prihvata, ali sveštenstvo ponovo šikanira.

Usled stalnih stresova, prota Golijan se jednog dana, pre sedam godina, onesvestio. U bolnici su mu konstatovali visok pritisak i šećer. Ubrzo je i oslepeo. Tada se, kao i više puta u životu, preispitivao gde greši i zašto mu se sve to događa.

Odgovore sam nalazio u Jungu, Dostojevskom, svetoatačkoj literaturi, ali pre svega u Liturgiji. Ona je osnova pravoslavlja. Malo je dobrih duhovnika danas, ali me raduje da ih ima među mladim sveštenicima i monasima. Obrazovanim, punim razumevanja i ljubavi prema ljudima. Znae, osnova čoveka nije zlo, već ljubav. Ljudi su se umorili od zla i traže dobro. Kakvo god bilo stanje u crkvi, vera će opstati - optimističan je Golijan. Nakon što je penzionisan, protu sve

češće zovu na duhovne tribine širom Srbije. Poznat kao vrstan govornik, ali pre svega poznavalac teologije, psihologije i filozofije, govori o temama iz ovih oblasti, ali i iz svakodnevnog života. Njegova predavanja su uvek posećena, a u publici su mahom mladi. O politici ne govori, jer ga ne zanima, niti smatra da bi sveštenici, i crkva uopšte, trebalo da se bave politikom.

Da li je reč o teološkim temama, problemima u braku, porodici, siromaštvu... sva pitanja koja mi postavljaju u prlici da se osavremene, a zašto i sveštenici ne bi organizovali seminare, poput lekara, pravnika, profesora...? Crkva mora da se približi narodu, da razume probleme čoveka i da odgovore - naglašava Golijan.

Milorad Golijan je dosad napisao 15 knjiga, među kojima je i udžbenik iz veronauke. Omiljen je teolog među mladima, ne samo vernicima, već i onima koji se izjašnjavaju kao agnostici i ateisti. Njegov razgovor sa ateistom jedan je od gledanijih na Jutjubu. Oni koji nisu u prlici da sa protom razgovaraju lično, u diskusije mogu da se uključe putem interneta.

Odgovor na pitanje koje je postavio sebi nakon spasavanja imama u ratom zahvaćenoj Bosni, a koje su mu nametnuli sunarodnici - "Da li sam pogrešio, da li sam zaista izdajnik?", dobio je pre nekoliko godina sasvim slučajno.

Prijatelj mog sina Strahinje, takođe sveštenika, stupio je preko Fejsbuka u kontakt sa jednom mladom ženom iz Tuzle. Muslimankom. Tom prilikom mu je rekla - "Svako jutro kada se probudim, prvo na koga pomislim i za koga se pomolim je prota Golijan." To je za mene najveća nagrada u životu. Velika je to stvar - kaže prota, drhtavim glasom.

Šta će vladikama skupi automobili?

"Otvoreno sam iznosio mišljenje o stanju u crkvi, i zato sam, valjda, bio meta kritika. Uvek sam se pitao - šta će vladikama skupi automobili, čemu izgradnja velelepni vladičanskih dvorova, kad narod nema šta da jede? Zašto postoji cenovnik crkvenih usluga i kada će teološke studije da se osavremene? Zna se šta su verske dogme i one su nepromenljive. Međutim, crkva je zajednica živih ljudi, sa problemima 21. veka, a ne srednjeg. Sveštenici treba da razumeju čoveka, da pokušaju da mu pomognu, da ga utvrde u veri, a ne osuđuju, što često čine", ukazuje prota Golijan.

Ona je volela njega a on ceo svet

Pisci Da Vinčijevog koda nisu razumeli Božansku ljubav Marije Magdaline prema Hristu. Sveli su to na telesnost. U mladosti ponižen takvom ljubavlju vaskrsavao sam radošću gledajući samo njene oči. Druge devojke, svojim izgledom, budile su u meni seksualne nagone. Tih nagona nije bilo kod Marije, volela je Hrista čisto i uzvišeno. A on joj je povorio svoju tajnu. Došao je na zemlju da se ovaploti od devojke Marije i pri tom da ne dozvoli da kroz Marijinu krv ude u njegovu krv smrtnost. Roden je bez laži i smrti u sebi. To je učinio da bi puštajući da kroz njegovu ranu smrt ude u njegovu krv, koja je takvog kvaliteta, da mora napustiti sve drugo na zemlji da bi zaista savladala njega. Poliva mu bose noge mirisnim uljem svojom raskošnom kosom briše mesta gde će biti rane kroz koje zlo ovog sveta ulazi u njegovu krv i njegovo telo.

Istorijsko raspeće i Vaskrsenje

Bila je uz Majku Božiju kraj Golgotskog krsta. Zlo je mučilo raspetog, bol je bio kosmički a i njih dve su patile. Kaže Biblija da je Bog za šest dana stvo-

rio svet, a ovdje za šest sati zlo izlazi iz sveta i ulazi u krv jednog čoveka, Bogočoveka. Proverili su ko pljem da je umro pa su dozvolili da bude i sahranjen. U nedelju rano ide Magdalina da pomaže uljem umrlag ali njega tamo nema. On, Sin Božiji, koji se zadržavao u umrljoj krvi na plaštu Marije Magdaline koje je bilo ispod krsta, ušao je u telo svoje čovečije i oživio ga. Nije oživio smrti ni laž što su bili u krvi. Marija, sa crvenim jajem u ruci izlazi pred cara Tiberija i objašnjava da je planeta zemlja otkupljena krvlju novog Adama. Takvih priča bilo je i pre pa se u to slabo veruje.

Liturgijsko Vaskrsenje

Svaki čovek na zemlji nastaje iz semena njegovih roditelja. Provodi devet meseci u posebnim okolnostima u utrobi majke. Svuda voda oko njega, ali pluća tu nisu dobro došla. Ako prorade tu čovek umire. Pluća trebaju za čist vazduh na koji čovek izlazi nakon devet meseci u zaštiti uterusa. Ako čovek može da ima na zemlji ta dva života: jedan u majci a drugi pod Suncem - pretpostaviti je da može da ima i treći život. Taj treći život je carstvo

Misli prote Golijana

nadsvesti, gde od hleba i vina liturgijskog izgrađuje se u duši i treći entitet koji razvaljuje zidove Platonove pećine i čovek gleda rane Hristove na krstu i zlu sudbinu, koji ni bogovi ne mogu savladati, kako ulazi u Raspetoga. Origen, iako nedovoljno shvaćen, kaže da Hristos ostaje na krstu dok zlo ne side sa svakog čoveka. To je drugačije vreme od zemaljskog vremena i drugačiji svet od ovog sveta. Neshvatljiv ali jedino valja. Jung je napisao: "Kad u čoveku umre mit s mitom umire i čovek". Kroz to je prošao genijalni Niče. Liturgijsko Vaskrsenje tek dolazi i to je sveopšta radost: "Gde ti je smrti žalac i ada pobeda".

Devedesete godine i promašeni priznici

S profesorom dr Draganom Nedeljkovićem devedesetih godina držao sam predavanje u Rumi. Pojavio se čovek sa knjigom: "Kako naučiti Srbe da mrze". Pobunio sam se pitanjem: "Kako naučiti Srbe da vole?" Godinama se mučio S. Frojd da kaže istinu koja bi oborila mnoge njegove stavove. Pri kraju života objavio je: da pos-

toje samo dva nagona u čoveku: nagon erosa - ljubavi koji je sav u stvaralaštvu i nagon za moć koji je sav u destrukciji i smrti. Od tih devedesetih prošlo je mnogo godina pa se moglo proveriti da li je ovaj čovek u pravu.

Vaskrs u Srbiji 2017.

Ako ljudi u Srbiji podu i pobeđu u njima nagoni za moć, stradaće narod i stradaće država i društvo. Adler objašnjava da se svi nagoni mogu zadovoljiti izuzev nagona za moć. On se ne zadovoljava. Lično bih voleo da u Srbiji vlada nagon erosa, nagon ljubavi. Devedesetih godina na Letegu povodom parastosu izginulim Timočke divizije, svi su govorili sa mržnjom o neprijatelju. Na kraju sam saopštio da su tu Srbijanci izginuli ne što mrze Svbabu nego što vole Srbiju. Nagon ljubavi ima stuge, a ne gospodare. Poslušimo Srbiju u ljubavi, jer je ljubav stvaralacka. Sve što se napravi bez ljubavi srušice se kao što sve što se stvara u ljubavi opstaje. Sve, ove 2017. godine, stavimo na kantar mržnje i ljubavi. Pretregne li na stranu ljubavi opstajemo i kao narod i kao ljudi i ima smisla priznavati. Idući iskrenom željom da smo sluge ljubavi i lepote: "Koja spašava svet", pozdravljam vas: Hristos vaskrse - Vaistinu vaskrse!